

**Муниципальное казенное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа имени А.Р. Чубакова
с.п. Верхняя Жемтала» Черекского муниципального района
Кабардино-Балкарской Республики**

Принята на заседании педсовета школы 28.08.2017 г. Протокол №1	«Согласована» Заместитель директора МКОУ СОШ с.п. В.Жемтала Сабанов Х.З. « 28 » августа 2017 г.	«Утверждена» Приказ №81 от « 29 » августа 2017 г. /Кудаев М.А./
--	--	---

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по балкарскому языку
для 8 класса
на 2017 - 2018 учебный год
основного общего образования
базовый уровень
(2 часа в неделю)

Составитель учитель балкарского языка и литературы
Геляева Жанета Жамаловна
I квалификационная категория

В. Жемтала 2017 год

Пояснительная записка

балкарский язык 8 класс

Рабочая программа составлена на основе ФГОС общего образования второго поколения, а также «Образовательных программ по балкарскому языку 5- 9,11 классов» в соответствии с региональным компонентом государственного стандарта основного общего образования. Рабочая программа конкретизирует содержание тем образовательного стандарта по балкарскому языку «Балкарский язык 5 класс». Программа учитывает требования МКОУ «СОШ им. Чубакова А.Р. с.п.Верхняя Жемтала», а также Положение о рабочей программе МКОУ «СОШ им. Чубакова А.Р. с.п.Верхняя Жемтала» Данная программа рассчитана на один учебный год – 70 часов, 2 часа в первом полугодии в неделю и 2 часа во втором полугодии в неделю.

В результате прохождения программного материала обучающиеся овладевают разнообразными предметными компотенциями.

Цели и задачи курса - воспитание гражданственности и патриотизма, любви к балкарскому языку;

- развитие речевой и мыслительной деятельности, коммуникативных умений и навыков;

- освоение знаний о балкарском языке, основных нормах балкарского литературного языка, обогащение словарного запаса;

- формирование умений опознавать языковые единицы, проводить различные виды их анализа;

- применение полученных знаний и умений на практике.

Требования к уровню подготовки учащихся

Личностные:

- 1) понимание балкарского языка как одной из основных национально-культурных ценностей балкарского народа;
- 2) осознание эстетической ценности балкарского языка; уважительное отношение к родному языку, гордость за него;
- 3) достаточный объем словарного запаса и усвоенных грамматических средств для свободного выражения мыслей и чувств в процессе речевого общения.

Метапредметные:

- 1) владение всеми видами речевой деятельности;
- 2) применение приобретенных знаний, умений и навыков в повседневной жизни; способность использовать родной язык как средство получения знаний по другим учебным предметам;

3) коммуникативно-целесообразное взаимодействие с окружающими людьми в процессе речевого общения, совместного выполнения какой-либо задачи.

Предметные:

- 1) представление о балкарском языке как языке балкарского народа, и одного из государственных языков КБР;
- 2) понимание определяющей роли языка в развитии интеллектуальных и творческих способностей личности;
- 3) владение всеми видами речевой деятельности;
- 4) усвоение основ научных знаний о родном языке;
- 5) проведение различных видов анализа слова, синтаксического анализа словосочетания и предложения; анализ текста; Учебно- методический комплект «Малкъар тил 8клАхматов И.Х., Аппаева Ф.К«Эльбрус», 2013г

Ангылатма къагъыт

8-чи класс

8-чи классны ишчи программалары Къабарты-Малкъарны билим берген министерствосуну оноуу бла къурашдыргъан «Малкъар тилден 5-9, 11-чи класслагъа программала» Нальчик, «Книга»,2011ж.. таянып жараждырылгъандыла.

Программаланы жарашдыргъанла: филология илмуланы доктору, профессор Гузеланы Ж.М.,

филология илмуланы доктору, профессор *Кетенчиланы М.Б.*,

филология илмуланы доктору, профессор *Мусукаланы Б.Х.*,

филология илмуланы кандидиты, доцент *Созайланы Б.Т.*,

доцент *Борчаланы А.И.*,

устагла *Кучмезланы Р.И.*, *Конакъланы Л.А*

Программаны окъутуугъа жылгъа 70сагъат бериледи: 1с ыйыкъгъа жылны 1-чи жарымында, 2сагъат жылны 2-чи жарымында

Диктантла-4, изложенияла-3

Малкъар тилни окъутууда хайырланган дерслик

Созаев Б.Т., Созаев А.Б. «Малкъар тил-7класс». Нальчик, «Эльбрус», 2012г.

Локияева А.М., Кожашева Д.С., Каркаева Ж.Х. Ишчи дефтер. Нальчик, «Эльбрус», 2011г.

Ахкубекова Р.А. Малкъар тилден 7-чи классха методика кёргюзтюрме, Нальчик «Эльбрус», 2011

Болушлукъ литература:

И.Х. Ахматов, М.Б. Кетенчиев, А.Т. Додуева, А.М. Мизиев, С.Х. Хуболов .
«Къарачай –малкъар тилни морфологиясы» (Къабарты- малкъар къырал
университетни малкъар бёлюмюне дерслик), Нальчик, «Полиграф сервис и Т»
2005

Ж.М. Гузеев. «Бусагъатдагъы –къарачай –малкъар литература тил». Нальчик,
«Эльбрус», 1998

Ж.М. Гузеев. « Бусагъатдагъы къарачай – малкъар тил» -2чи кесеги (Студентлеге
дерслик) Карачаевск, 2006

Ж.М. Гузеев. « Школда малкъар тилни окъутууну проблемалары»(Устазлагъа
бла студентлеге окъуу пособие) Нальчик, «Эльбрус» ,2005

Ж.М. Гузеев. « Бусагъатдагъы малкъар тил» (КъМКъУ-ну педагогика
колледжини окъуучуларына дерслик) Нальчик, «Эльбрус», 1999

Ж.М.Гузеев. Орфография сёзлюк. Нальчик «Эльбрус».1999

Ж.М.Гузеев. Малкъар тилни школ ангылатма сёзлюгю. Нальчик «Эльбрус»,2013

Ж.М.Гузеев. Омонимлени сёзлюгю. Москва, 2013

Россияны илмула академиясы, Малкъар излем институт. Ангылатма сёзлюк(
3том). Нальчик, «Эль-Фа», 1996

Э.Р. Тенишев, Х.И. Суюнчев. Карачаево - балкарский русский словарь. Москва,
«Русский язык», 1989

С.К. Башиева , З.Къ. Жарашуева. Малкъар тилни школ фразеология сёзлюгю.
Нальчик ,«Эльбрус», 1994

И.М.Отаров, А.Б. Габаева . Русско- балкарский толковый словарь отраслевой
лексики. Нальчик, «Эльбрус», 2000

МАЛКЪАР ТИЛНИ ШКОЛ КУРСУНУ КЪУРАЛЫУУНУ ЮСЮНДЕН

8-чи классланы малкъар тилден программаларында окъуллукъ материал, окъуучулары жыл санларына, эслилик-лерине кёре юлешинип, бир бири ызындан тизилип бериледи. Бир-бир темала жаланда бир классда угъай, бир ненча классда окъуладыла. Сёз ючюн, тилни юсюнден билдириуле, бай-ламлы тилни ёсдюрюуге жораланнган материалла бир ненча классны программасында бериледиле. Бешинчи классда фонетикагъа, лексикагъа, сёз къураугъа, орфографияны бир-бир жорукъларына жораланнган материалдан тышында, тилни кесеклерине да къаралады. Болсада тилни кесеклери, аланы грамматика категориялары, кереклисича, теренирек 6 – 7-чи классда окъуладыла; 8 – 9-чу классда сёз тутушда бла айтымда сёзлени байланыуларына, синтаксис кесеклеге (сёз тутушлагъа бла айтымлагъа), аланы къауумла-рына, пунктуация жорукълагъа къаралады. Окъуучулары сёлешиу культураларын ёсдюрюу жаны бла ишле классланы барысында да бардырыладыла. Хар классда аллай ишле, программада энчи жерни алмай, окъуу материал тинтилген кезиуде аны бла байламлы бардырыладыла. Стилистика ишле да алай бардырыладыла. Пунктуация жорукъланы юсюнден да алай айтыргъа боллукъду. Ала синтаксис дерследе окъуладыла.

Байламлы тилни айнытыугъа жораланнган дерслеге хар классда окъуу заманны бешден бири бериледи.

Программалада аны хар бёлюмюне ненча сагъат берилге-ни кёргюзтюледиле. Устаз, кесини оюмуна кёре, ол сагъат санны бир-бирде тюрлендирирге эркинди.

Бир-бир классда кириш дерсле бериледиле. Ала къарачай-малкъар тилге, аны илму жаны бла тюрлениуюню история-сына жораланадыла.

Программалада берилген материал илму жаны бла тюздю, окъуучула ангыларчады, аны хар кесеги бир бири бла не жаны бла да байламлыды.

Ол материалны школчулагъа тынгылы ангылатыр ючюн, окъулгъан затланы къайтарыугъа программалада тийишли эс бурулады. Къайтарыу дерсле бардырыгъа деп, хар жылны ахырында (бир-бирде уа уллу темаланы окъуп бошагъандан сора да) энчи заман бериледи. Ол заманны хайырланып, устаз къайтарыу дерслени кеси тап кѳрген темаларына жораларгъа боллукъду. Болсада бу программалада ол дерследе къайта-рыллыкъ темала да кѳргюзтюледиле. Суюсе, устаз аланы хайырланыу бла чекленирге да боллукъду.

Хар классны программасыны ахырында, жыл бошалгъан-дан сора, окъуучула нелени билирге, этерге борчлу болгъан-лары кѳргюзтюледиле. Ол устазгъа окъуучулары билимлерине эм кесини ишине тюз багъа бичерге болушады

8-ЧИ КЛАССНЫ ОКЪУУЧУЛАРЫ АНГЫЛАРГЪА ЭМ ЭТЕ БИЛИРГЕ КЕРЕКЛИ ЗАТЛА

1. Тилни болушлукъчу эм энчи кесеклерин бир бирден айырыу.
2. Этимни бет, туруш, айырма, сан категорияларын неле кѳргюзтгенлерин, ол категориялары тилде неге керек болгъан-ларын ачыкълау.
3. Этимни иесиз формаларыны бла иели формаларыны эн-чиликлерин кѳргюзтюу.
4. Этимни иесиз формаларыны айтымда къалай жюриген-лерин белгилеу.
5. Айланч деп неге айтылгъанын кѳргюзтюу.
6. Айланчлы айтымла къурау, алада тыйгъыч белгиле салыу.
7. Тилни болушлукъчу кесеклерини энчиликлерин кѳргюзтюу, аланы айтымда къалай журютюлгенлерин, къаллай къуллукъланы толтургъанларын ачыкълау.
8. Жылны ичинде окъулгъан затланы хайырланып, «Кюз артында», «Ташыуул», «Къойчу къошда», «Бизни элде иги адамла», «Мени шуѳхларым», «Мени ана тилим — жаным-тиним», «Мени аппам» дегенча темалагъа кѳлденжазма жазыу, хапар айтыу.

БЛА УСТАЛЫКЪЛАРЫНА БАГЪА БИЧИУНЮ МАРДАЛАРЫ

Окъуучулары билимлерине бла усталыкларына заманын-да тюз багъа бичиуню уллу юйретиу магъанасы барды. Ол сабийлени окъуу низамларын кёрюрге, кеслерини ишлерине жууаплы кёзден кьараргъа болушады. Бу иште устаз малкьар тилни дерслеринде быллай затлагъа эс бурады: 1) окъуу-чулары тилден материалны кьалай билгенлерине; 2) аланы орфография эм пунктуация жорукъланы кьалай хайырлан-нганларына; 3) тюз окъуй эм сёлеше билгенлерине.

, сёлешюде экиден кёп кемчилик жибермесе.

– «3» белги бу заманда салынады: окъуучу берилген теманы баш жорукъларын ангылагъанын эм билгенин кёргюзтсе, алай: а) материалны толу айталмаса, жорукъланы ачыкълай туруп, кемчиликлери болса; б) кесини жууабын тап кьурай билсе, алай кеси юлгюле жарашдыралмаса; в) материалны кесеклерин бир бирлери бла байламлы этип, толу айталмаса, тилинде халатлары болсала.

– «2» белги бу заманда салынады: а) сабий окъулгъанны неда окъула тургъан материалны асламын билмесе; б) тюрлю-тюрлю ангыламланы неда жорукъланы ачыкълай туруп, халатла этсе, материалны кьатышдырып айтса.

Окъуучу материалны чыртда билмегенин кёргюзтсе, анга «1» белги салынады.

ОКЪУУЧУЛАНЫ ЖАЗДЫРМАЛАРЫНА БАГЪА БИЧИУ

Жаздырма окъуучулары орфографиядан бла пунктуациядан билимлерин ачыкълану баш формасыды. Алагъа жаз-дырма жаздырыр ючюн, байламлы текстни хайырланадыла. Аллай текстле сабийле толу ангыларча, литература тилде жазылыргъа керекдиле.

Класслагъа кёре, жаздырма текстлеге мынчашар сёз киреди:

- 1) 5-чи классда – 80 – 90;
- 2) 6-чы классда – 90 – 100;
- 3) 7-чи классда – 100 – 110;
- 4) 8-чи классда – 110 – 140;
- 5) 9-чу классда – 140 – 160;
- 6) 11-чи классда – 180 – 200.

(Жаздырмада болушлукъчу сёзле да эсепге алынадыла.)

Сынау сёзлюк жаздырма орфограммаларын тинтирге онг болмагъан сёзленн жазылыуларын ачыкъларгъа болушады. Аллай жаздырмаланы ёлчемлери:

- 1) 5-чи классда – 10 – 15;
- 2) 6-чы классда – 15 – 20;
- 3) 7-чи классда – 20 – 25;
- 4) 8-чи классда – 25 – 30;
- 5) 9-чу классда – 30 – 35 сёз.

Тинтиллик орфограммаланы бла пунктограммаланы санлары бу мардаладан кёп болмазгъа керекдиле:

- 1) 5-чи классда – 12 тюрлю орфограмма бла 3 – 4 тюрлю пунктограмма;
- 2) 6-чы классда – 16 тюрлю орфограмма бла 4 – 5 тюрлю пунктограмма;
- 3) 7-чи классда – 20 тюрлю орфограмма бла 4 – 5 тюрлю пунктограмма;
- 4) 8-чи классда – 24 тюрлю орфограмма бла 10 тюрлю пунктограмма.

Жаздырманы окъуучула магъаналарын ангыламагъан сёзлери къангада жазыладыла.

Жаздырмагъа багъа биче туруп, устаз быллай орфография эм пунктуация халатланы тюзетген этеди, алай аланы халат-лагъа санамайды:

- 1) жазылыуларында халат этилмезча сёздеде эсленмей ычхындырылгъан халатла (сёз ючюн, бутакъла деген сёзню бутала деп жазгъанда, сёзлени дегенни сёзмени деп жазгъанда д. а. к.);
- 2) сёзлени тизгинден тизгиннге кёчюргенде этилген халатла;
- 3) авторну пунктуациясында ычхындырылгъан халатла;
- 4) сингармонизм бла байламлы халатла.

Кечилмезлик халатлагъа была саналадыла:

- 1) бир тыйгъыч белгини орунуна башха тыйгъыч белги салынса;
- 2) бир бири ызындан келген эки тыйгъыч белгиден бири салынмай къалса, неда ала орунлары алышындырылып салынсала;

- 3) къуралгъан энчи атланы ичлеринде уллу харфны жю-рютюлюую бла байламлы этилген халатла;
- 4) башха тилден кирген энчи атлада уллу харфны жю-рютюлюую бла байламлы этилген халатла;
- 5) жалгъаулада къысыкъъланы алышыныулары бла бай-ламлы этилген халатла;
- 6) кавычкаланы терс жюрютюу (бир жанына салып, бирси жанына салмай кьоюу);
- 7) сёзню тизгинден тизгиннге кёчюргенде бир харфны кёчюрюу бла неда аны тизгинде кьоюу бла байламлы этилген халатла.

Окъуучуну бир жорукъну билмей этген халатлары барысы да бир халатха саналадыла.

Жаздырманы орфография эм пунктуация халатлары башха-башха эсепленедиле, алай ишге уа бир багъа бичиледи.

– «5» бир кечиллик орфография неда пунктуация халаты болгъан неда арталлыда халаты болмагъан ишге салынады.

– «4» эки орфография неда пунктуация халаты, неда бир орфография эм пунктуация халаты, неда орфография халаты болмай, төрт пунктуация халаты болгъан жаздырмагъа салынады. Жаздырмада юч орфография халат болса, ала бир жорукъ бла байламлы эселе, анга «4» белги салынады.

– «3» төрт орфография эм төрт пунктуация, юч орфо-графия эм беш пунктуация, беш орфография эм төрт пунк-туация халаты неда алты орфография эм беш пунктуация халаты болгъан ишге (алада бирчала бар эселе), неда, орфо-графия халаты болмай, жети пунктуация халаты болгъан дик-тантха салыргъа болады.

– «2» жети орфография эм жети пунктуация, алты орфо-графия эм сегиз пунктуация, беш орфография эм тогъуз пунктуация, сегиз орфография эм алты пунктуация халаты болгъан диктантха салынады.

Андан кёп халаты болгъан жаздырмагъа «1» деген белги салынады.

ОКЪУУЧУЛАНЫ КЁЛДЕНЖАЗМАЛАРЫНА БЛА ЭСДЕНЖАЗМАЛАРЫНА БАГЪА БИЧИУ

Быллай ишде окъуучуланы кеслерини оюмларын жазып, биреуге къалай билдиралгъанларын, орфография эм пунк-туация жорукъланы къалай

билгенлерин ачыкъялдыла. Аны себепли алагъа тюз багъа бичиуню магъанасы уллуду.

Бу ишни тынгылы бардырыр ючюн, устаз быллай затланы эсге алыргъа керекди:

I. Окъуучулары эсденжазмаларыны ёлчемлери быллайла-дыла:

- 1) 5-чи классда – 90 – 130 сёз;
- 2) 6-чы классда – 130 – 170 сёз;
- 3) 7-чи классда – 170 – 210 сёз;
- 4) 8-чи классда – 210 – 280 сёз;
- 5) 9-чу классда – 280 – 350 сёз.

8 – 9-чу классда жыйышдырылган толу сынау эсден-жазманы текстини ёлчемин андан эсе 40 сёзге кёп этерге да боллукъду.

II. Окъуучулары кёлденжазмаларыны ёлчемлери:

- 1) 5-чи классда – 0,5 – 1 бет;
- 2) 6-чы классда – 1 – 1,5 бет;
- 3) 7-чи классда – 1,5 – 2 бет;
- 4) 8-чи классда – 2 – 3 бет;
- 5) 9-чу классда – 3 – 4 бет.

КЁЛДЕНЖАЗМАЛАГЪА БЛА ЭСДЕНЖАЗМАЛАГЪА БАГЪА БИЧИУНЮ БАШ ЧЕКЛЕРИ

1. Ишнн магъанасы тема бла толу келишсе, аны шарт халатлары болмасала, магъанасы тюз ачыкъланса, тили бай болса, сёзле тюз жюрютюлселе, окъуучуну тюрлю-тюрлю морфология эм синтаксис конструкцияла бла хайырлана билгени ачыкъланса, аллай ишге «5» салынады.

2. Текстни стили бла кесгинлиги тап болсала, ишни магъанасы кёбюсюнде тема бла келишсе (темадан бир кесек тайгъанчыкълары болса да), оюмларын бир бири ызындан тизгенде, бир кесек бузукъчукълары болса да, ишни стиль жаны бла кесгинлиги тынгылы эсе, аны 2 орфография эм 2 пунктуация неда 1 орфография эм 3 пунктуация халаты болса, неда орфография халаты болмай, 4 пунктуация халаты болса, анга «4» деген багъа тийиншлиди.

3. Ишни маъанасы темадан иги кесек тайгъаны ачыкъ-ланса, алай аны баш маъанасы тюз берилсе, бир-бир шарт кемчиликлери эсленип, тили жарлы болгъанлыкъгъа эм 4 орфография бла 4 пунктуация неда 3 орфография бла 5 пунктуация, неда орфография халаты болмай, 7 пунктуация халаты бар эсе да, «3» салыныргъа керекди.

4. Иш тема бла келишмесе, анда кёп шарт кемчиликле болсала, тили да жарлы эсе, анда 7 пунктуация эм аллай бир да орфография неда 6 орфография бла 8 пунктуация, неда 5 орфография эм 9 пунктуация халат, неда 7 грамматика халат бар эсе, анга «2» салынады.

ОКЪУУЧУЛАНЫ ТИЛДЕН ДЕРСЛЕДЕ ЖУУАПЛАРЫНА БАГЪА БИЧИУ

Окъуучулары билимлерин ачыкълар ючюн, устаз алагъа окъулгъан затлары сорады. Аланы билимлерине багъаны жууапларыны тюзлюклерине, толукъларына, аланы окъул-гъан материалны къалай ангылагъанларына, тиллерини бай-лыкъларына кёре бичеди.

Окъуучуну билимине:

– «5» белги бу заманда салынады: а) сабий окъулгъан материалны толу айтса; б) материалны ангылагъанын, кесини оюмуну тюзлюгюн ачыкъласа, алгъан билими бла иште таукел эм тюз хайырланса, керекли юлгюлени, дерс кнтапдан алып къоймай, кеси къурап айтса; в) окъуу материалны тап тизип, литература тилде айтса.

– «4» белг

и бу заманда салынады: окъуучу «5» белгини излемине тийиншли жууап берсе, алай 1 – 2 халат этсе, аланы кеси тюзетсе

8-ЧИ КЛАСС

70 с. (андан 10 с.— сѣлешимни айнытыугъа)

7-чи КЛАССДА ОКЪУЛГЪАННЫ КЪАЙТАРЫУ (4 С.)

Тилни энчи кесеклери. Аланы магъана жаны бла энчиликлери. Атны морфология категориялары. Сыфат бла сѣзлеу. Аланы бир бирден энчиликлери. Алмаш сѣзле. Аланы къауумлары, болушлада тюрлениулери.

ЭТИМ (24 С.)

1. Этимни юсюнден 1 – 4-чю класслада окъулгъанны къайтарыу. Этимни магъана жаны бла къауумлары. Этимни къуралыуу. Морфология мадар бла къуралгъан этимле. Толу магъаналы этимле эм болушлукъчу этимле. Тилде болуш-лукъчу этимлени къуллукълары. Бол, эт, башла, тебире, боша, тур, къой, ий, жибер деген бо-лушлукъчу этимле. Эсе, эди деген кесекчиклени аладан башхалыкълары. Аланы бо-лушлукълары бла къуралгъан къош этимле. Аланы къауум-лары. Къош этимлени къуралыуу жаны бла къауумлары.

Этимни иели формалары

Этимни айтымда иели эм иесиз формалада жүрютю-люую. Этимни морфология категориялары. Аны бет эм сан формалары. Этимни хаулаучу эм угъайлаучу формалары. Аны угъайлаучу формасыны къуралыуу. Этимни къарыулаучу эм къарыуламаучу формалары. Этимни соруучу формасы, аны къуралыуу. Этимни айырма категориясы. Этимни айырма-ларыны къауумлары. Аны баш айырмасыны ноль жалгъаулу болгъаны. Хапарчысы аллай айырмадан къуралгъан айтымла. Этимни араш, зорлаучу, къысыучу эм къайтыучу айырма-лары. Аланы къуралыулары эм магъана жаны бла энчилик-лери. Этимни айырма формаларыны жазылыулары. Кѣчюучю эм кѣчмеучю этимле. Этимни туруш категориясы. Этимни туруш формалары, аланы къуралыулары эм жазылыулары.

Этимни заман категориясы. Этимни заман формалары, аланы кѳуралыулары, айтымда жюрютюлюулери эм жазылыулары.

Этимни иесиз формалары

Этимни белгисиз формасы (инфинитив). Аны кѳуралыуу, айтымда жюрютюлюую. Этимни белгисиз формасы кѳура-гъан айланчла. Аллай айланчлы айтымда тыйгъыч белгиле. Этимсыфат. Аны заман формалары, аланы кѳуралыулары. Этимсыфатны айтымда жюрютюлюую. Этимсыфат айланч, аллай айланчлы айтымда тыйгъыч белгиле. Этимсыфатны заман формаларыны жазылыулары. Этимча. Этимчаны биринчи тюрлюсю. Аны кѳуралыуу. Этимчаны айтымда кѳуллугъу. Этимча айланч, аны айтымда кѳуллугъу. Этимчаны жазылыуу.

Этим ат. Аны айтымда кѳуллугъу, айланч кѳурап жюрюую, жазылыуу.

2. Этимни баш айырма формасындан аны бирси айырма эм туруш формаларын кѳурай билиу; аны грамматика кате-горияларыны тилде кѳуллукъларын кѳргюзтюу; аланы нелени болушлукълары бла берилгенлерин текстледе белгилеу.

ТИЛНИ БОЛУШЛУКЪЧУ КЕСЕКЛЕРИ

СОНГУРАЛА ЭМ СОНГУРА АТЛА (3 С.)

1. Тилни болушлукъчу кесеклери. Сонгурала. Болуш жал-гъаулары бла сонгураланы айтымда кѳуллукълары. Сонгу-раланы кѳуралыу эм магъана жаны бла баш кѳауумлары. Сонгура атла. Аланы айтымда сонгурала бла тенгleshдириу. Сонгураланы бла сонгура атланы жазылыулары.
2. Айтымда сонгураланы бла сонгура атланы бир бирден айыра билиу, кѳуллукъларын кѳргюзтюу.

БАЙЛАМЛА (3 С.)

1. Байламла. Аланы морфология шартлары эм синтаксис кѳуллукълары. Бош байламла эм кѳош байламла. Тенг жарашдырыучу байламла эм бойсундуруучу байламла. Аланы айтымда жюрютюлюулери. Байламланы жазылыулары.
2. Айтымда байламланы таба билиу, аланы тюз хайырланыу. Бла деген байламны бла деген сонгурадан айыра билиу.

КЕСЕКЧИКЛЕ (3 С.)

1. Кесекчикле. Аланы кьуралыу жаны бла кьауумлары; кесекчиклеге саналгъан сёзле эм жалгъаула. Кесекчиклени магъана жаны бла кьауумлары, жазылыулары.
2. Кесекчиклени айтымда таба, кьаллай кьуллукъда жюрюгенлерин кёргюзте, тюз хайырлана билиу.

МЕЖДОМЕТИЯЛА (1 С.)

1. Междометияла. Аланы жазылыулары. Междометиялы айтымлада тыйгъыч белгиле.
2. Междометиялы айтымланы тюз окъуй билиу. Междо-метиялы айтымлада керекли тыйгъыч белгилени сала билиу.

ЖЫЛНЫ ИЧИНДЕ ОКЪУЛГЪАННЫ КЪАЙТАРЫУ (6 С.)

Тилни энчи эм болушлукъчу кесеклери. Аланы бир бирден айырыу. Этим. Аны морфология категориялары. Этимни иесиз формалары. Аланы айтымда жюрютюлюулери.

Малкъар тилден 8-чи классха тематикалы планла

Программа рассчитана на 70 часов, 2 час в неделю 1. Диктантов-3, изложений -

№ п/ п	Тема урока	Количество часов	Дата план	Дата факт
Раздел программы + количество часов				
Подраздел программы + количество часов				
1	Малкъар тил. Аны сакълауну эм айнытыуну халкъны жашауунда маъанасы. Тилни энчи кесеклери.	1		
2	Ат эм аны болушлары. Бирча болушла эм аланы энчиклери .Атны иели категориясы.	1		
3	Этим эм тилни ат кесеклери.	1		
4	Тилни болушлукъчу кесеклери.	1		
5	Эсденжазма «Баш ургъанлай турама халкъыма»	1		
	Синтаксис			
6	Сез тутуш. Сез тутушда сезлени бир бирге байланыулары.	1		
7	Сез тутушланы къауумлары.	1		

8	Этим сез тутушланы кѣауумлары.	1		
9	Жаздырма «Отну сыйы» Сотталаны Л.Б.Жаздырмала бла эсенжазмала жыйымдыгы»,40-чы бет	1		
10	Ат сез тутушла эм аланы кѣауумлары.	1		
11	Синтаксис сез тутушла бла фразеология сез тутушла.	1		
12	Сез тутушланы кѣуралыуларына кере тюрлюлери.	1		
13	Сез тутушланы эм алада сезлени байланыуларын кѣайтарыу.	1		
14	Жаздырма «Кѣанкѣазла» неда «Бѣрюле» Сотталаны Л.Б. «Жаздырмала бла эсенжазмала жыйымдыгы»,44 бет	1		
	Айтым			
15	Айтым эм аны баш шартлары.	1		
16	Башчы.Башчыны кѣуралыу жаны бла тюрлюлери.	1		
17	Этим хапарчы эм аны кѣуралыуу.	1		
18	Айланч хапарчы.Ат хапарчы,аны кѣуралыу жаны бла кѣауумлары.	1		
19	Айтымны баш членлерини арасында тире салыу.	1		

20	Айтымны сансыз членлери.Толтуруучу.Айтымда кьуллугъу.	1		
21	Тура толтуруучу эм аны формалары. Седегей толтуруучу.	1		
22	Болумну ангылатыу.	1		
23	Айгъакълаучу.Аны кьуралыу.	1		
24	Ачыкълаучу.	1		
25	Бир баш членли айтымла.Иели бир баш членли айтымла.	1		
26	Седегей иели айтымла.	1		
27	Иесиз айтымла. Аталгъан айтымла.	1		
28	Членленмеген айтымла. Кем айтымла.	1		
29	Эсденжазма. «Къайсынны аты» Сотталаны Л.Б. «Жаздырмала бла эсденжазмала жыйымдыгъы»,47-48 бетле	1		
	Айтымны бир туудукъ членлери			
30	Айтымны бир туудукъ членлери,тыйгъыч белгилери.	1		
31	Бир туудукъ членлени айтымлада жыйышдырыучу сезле.	1		

32	Бир туудукъ членлерини формаларыны энчиликлери.	1		
33	Жаздырма «Суу чыпчыкъ» Жыйымдыкъдан 41-чи бет	1		
34	Кийирилген сезлю айтымла, аланы къауумлары.	1		
35	Айланыу ,тыйгъыч белгилери.	1		
	Айтымны членлери			
36	Айтымны айырылгъан членлери. Айырылгъан ачыкълаучу.	1		
37	Айырылгъан болумла. Айырылгъан айланч болумла.	1		
38	Сонгуралы айырылгъан айланч болумла. Бош эм къош айырылгъан болумла.	1		
39	Айланчлада тыйгъыч белгиле.	1		
40	Айырылгъан толтуруучула.	1		
41	Эсденжазма «Шакъманланы Фуза» Сотталаны Л.Б.Жаздырмала бла эсденжазмала жыйымдыгъы 50 -чи бет	1		
42	Айырылгъан айгъакълаучула. Айтымны айырылгъан белгилеучю членлери.	1		
43	Айыртыучу членли айтымлада тыйгъыч белгиле.	1		

44	Къошулуучу членли айтымлада тыйгыч белгиле.	1		
45	Кенгерген айтымланы синтаксис жаны бла тинтиу.	1		
46	Жаздырма «Солдат шинель» Сотталаны Л.Б. «Жаздырмала бла эсенжазмала жыйымдыгы» 51-чи бет	1		
47	Халатла бла иш. Къайтарыу. Сёз тутуш	1		
48	Жылны ичинде окъулгъанны къайтарыу Айтым .Аны баш эм сансыз членлери	1		
49	Къайтарыу ишле. Айтым аны тюрлюлери. Айтымны бир туудукъ членлери	1		
50	Къайтарыу ишле. Айтымны айырылгъан членлери.	1		
51	Къайтарыу ишле. Айтымны айырылгъан членлери	1		